

Кронівець Т.М.

к.ю.н., доцент, завідувач кафедри

фундаментальних і приватно-правових дисциплін

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла

Коцюбинського

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ КОМПЛАЄНС ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД

В умовах війни і повоєнного розвитку України громада, її економічний розвиток, інтелектуальний капітал та згуртованість стає запорукою зміцнення обороноздатності держави, її стійкості перед зовнішніми і внутрішніми загрозами. Міжнародні та вітчизняні експерти та аналітики основою перешкодою на шляху розвитку України вбачають корупцію яка нівелює зусилля суспільства та допомогу міжнародних партнерів.

Антикорупційна стратегія прийнята 20 червня 2022 року Верховною Радою України та діятиме до 2025 року [1]. Фактично Антикорупційна стратегія це документ який допомагає забезпечити командну роботу всіх органів влади та інституцій громадянського суспільства для подолання корупції.

П'ять головних принципів Антикорупційної стратегії це оптимізація функцій органів влади, цифрова трансформація, підвищення прозорості надання державних послуг, невідворотність відповідальності за корупцію, утвердження культури доброчесності. Фактично 3 із 5 принципів можуть і мають бути реалізовані в закладах освіти, це цифрова трансформація, оскільки людей потрібно навчити діяти в цифровому суспільстві, утвердження культури доброчесності оскільки людям потрібно привити цінності дотримання етичних вимог, а також це правопросвітницька робота та інформаційний супровід утвердження в суспільстві принципу невідворотності відповідальності за

корупцію, навчання правилам повідомлення про корупцію, вмінню розпізнати потенційний і реальний конфлікт інтересів тощо.

4 березня 2023 року Кабінет Міністрів України затвердив Державну антикорупційну програму на 2023 -2025 роки, яка визначає конкретних перелік системних дій спрямованих на реалізацію Антикорупційної стратегії, які є обов'язковими для виконання державними органами, органами місцевого самоврядування та іншими організаціями [2].

Для належного і ефективного виконання цієї Державної антикорупційної програми потрібно залучити всі категорії населення, привити нові цінності співіснування в суспільстві і все це в час війни. Звичайними методами управління завдання дуже важке для виконання. І тут варто згадати про чудовий інструмент під назвою «комплаєнс» яким керуються іноземні партнери. Під поняттям «комплаєнс» слід розуміти систему, що передбачає заходи управління, попередження та подолання ризиків недотримання вимог законодавства, правил, політик та стандартів в органах державної влади, місцевого самоврядування та приватного сектору економіки. Фактично це розробка деталізованих стандартів поведінки якими керуються працівники конкретної компанії чи сфери послуг і контроль за їх виконанням внутрішній, його здійснює роботодавець або незалежна компанія. COMPLIANCE як система внутрішніх політик широко впроваджується за кордоном [3], і в різні часові проміжки завдяки йому вдалось перемогти або зменшити прояви дискримінації, булінгу, гендерної нерівності, расизму і корупції.

Серед основних функцій комплаєнс офіцерів організації спрямованих на подолання корупції мають бути оцінка середовища та ризиків у всіх процесах організації; створення внутрішніх політик організації відповідно до виявлених ризиків; управління ризиками та розробка заходів з їх мінімізації та подолання; участь в ухваленні управлінських рішень; здійснення кризового управління в умовах настання ризику; розгляд повідомлень про порушення внутрішніх правил організації та захист прав викривачів; координація автоматизації

процесів управління ризиками; розробка нових та удосконалення вже існуючих програм для ефективної діяльності комплаєнс-системи організації; проведення навчальних заходів та розробка інформаційних кампаній для поширення антикорупційних політик організації серед основних стейкхолдерів.

Фахівці сфери комплаєнс (комплаєнс офіцери), як незалежні посадові особи, які аналізують звернення про можливі випадки корупції або інші порушення законодавства, а також проводять власні внутрішні розслідування, сприяють забезпеченню управлінської діяльності топ-менеджменту організацій з виявленими ризиками та налагодженню взаємодії як із зовнішніми, так із внутрішніми стейкхолдерами для адаптації розроблених інструментів й політик організації [4; 5].

В рамках навчання від Програми ООН із відновлення та розбудови миру, Компоненти «Місцеве самоврядування та реформа з децентралізації влади» автор пройшла насичений і якісний триденний тренінг 29-31 травня 2023 року для розробників магістерських програм антикорупційного спрямування, отримала сертифікат [6] та на основні отриманих знань, інформаційних матеріалів, разом із колективом Факультету права, публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, серед яких доктори і кандидати економічних і юридичних наук, адвокати розробили проєкт сертифікатної програми «Комплаєнс-менеджмент організацій». Метою цієї програми є теоретична і практична підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних на високому професійному рівні здійснювати розробку, впровадження та оцінювання ефективності системи комплаєнс-менеджменту організації (внутрішні антикорупційні політики, захист конфіденційної інформації та персональних даних, запобігання і врегулювання конфліктних ситуацій), моніторинг дотримання організацією вимог законодавства, правил, політик, норм та стандартів.

Сертифікатна програма запроваджується з дотриманням основних цілей та завдань Державної антикорупційної програми з виконання Антикорупційної стратегії на 2021-2025 рр. (Закон України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» від 20.06.2022 №2322-IX) [2].

Викладання на сертифікатній програмі передбачено на засадах міждисциплінарного підходу із залученням експертів у сфері антикорупційного менеджменту, інформаційного права, представників бізнесу та експертних громадських організацій. Основними модулями для вивчення є законодавство і відповідальність в сфері комплаєнс, Міжнародні стандарти запобігання корупції, інноваційний менеджмент, Добročесність в громадах: правові і інституційні поняття, Антикризисний менеджмент, Інформаційні технології в менеджменті, Системи штучного інтелекту в управлінні, Персональні дані і захист інформації.

Чому ця сертифікатна програма на часі для громади? За кілька місяців інтенсивного онлайн чи оффлайн навчання громада отримає підготовленого спеціаліста який знає вимоги законодавства, успішно може консультувати громаду щодо участі у грантових проєктах, для яких наявність комплаєнс є обов'язковою умовою, сприяє залученню інвестицій, входженню в євроцивілізаційний бізнеспростір, вміє розробляти нові політики функціонування громади, запобігання ризикам замість постійного "гасіння пожеж», має методичні рекомендації щодо послідовного і системного формування комплаєнс менеджменту громади.

Таким чином, формування «унікального спеціаліста» що володіє компетентностями в сфері права, знає законодавство, процедури запровадження внутрішніх систем контролю, володіє навичками управління, застосування інформаційних технологій для масштабування процедур і систем, підключення систем штучного інтелекту для зменшення впливу людського фактору на результати того чи іншого моніторингу (і це дасть можливість за допомогою чек-листів наприклад навчити працівника, за допомогою системи тестів

перевірити обізнаність, моніторити процеси управління і виробництва, прораховувати наростання незадоволення чи зниження концентрації на роботі і т.д. відстежувати мотивацію і тому подібне. Цими методиками давно і успішно користується провідні бізнес компанії за кордоном, частково ці методики запроваджуються в їхніх філіалах в Україні, настав час взяти на озброєння комплаєнс як інструмент для громад.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 р. № 220. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text>
2. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки. Закон України від 20.06.2022. № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>
3. Українські компанії почали впроваджувати комплаєнс-контроль. Що це і навіщо?. 19 березня 2019 р. URL: <https://youcontrol.com.ua/articles/komplaiens-kontrol-shcho-tse-i-navishcho/>
4. Воронов Р. Комплаєнс-офіцер як важливий елемент захисту бізнесу Юридична компанія «Воронов і партнери». URL: <https://vsandpartners.com.ua/news/komplaiens-oficer-yak-vazhlijiviy-element-zahistu-biznesu.html>
5. Савастєєва Ярослава. Комплаєнс функція – вчасно поставлений діагноз чи боротьба з наслідками?». 14 січня 2020. Юридична газета online. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/komplaiens-funkciya--vchasno-postavleniy-diagnoz-chi-borotba-z-naslidkami.html>
6. Програма ООН із відновлення та розбудови миру, Компонента «Місцеве самоврядування та реформа з децентралізації влади» Сертифікат для розробників магістерських освітніх програм антикорупційного спрямування

Дзевелюк М. В.

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ

Глобалізаційні процеси та розвиток інформаційних технологій у XXI столітті суттєво підвищили значущість участі держави в глобальному комунікативному просторі. Важливим трендом розвитку сучасної держави є формування нових технік та методів реалізації функцій держави. Крім традиційних методів реалізації функцій держави – правових та організаційних, актуальності набувають також технологічні, пов'язані, передовсім, зі становленням електронного урядування. Тенденція застосування сучасних інформаційних технологій у світі, які дають змогу автоматизувати більшість управлінських дій, зумовлює переорієнтування функціонування держави на більш ефективні економічні моделі.

Саме електронне урядування являється одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого сприяє створенню умов для відкритого і прозорого державного управління, яке є необхідним в сучасних воєнних реаліях України. З огляду на це, виникає потреба дослідження сутності електронного урядування та його впливу на трансформацію функціонування сучасної держави, а також визначення новаційних напрямів діяльності електронного уряду.